

ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Рівненський державний гуманітарний університет

Анотація: Робота присвячена питанням вдосконалення організації формування фінансової звітності підприємств. Розглянуто особливості фінансової звітності підприємства та визначені проблеми її складання. Досліджено проблемні аспекти фінансової звітності, усунення котрих необхідне для подальшого удосконалення та розвитку фінансової звітності в Україні.

Ключові слова: фінансова звітність, інтегрована звітність, користувачі фінансової звітності, гармонізація бухгалтерського обліку і фінансової звітності, міжнародні стандарти фінансової звітності.

Abstract: The work is devoted to improving the organization of financial reporting of enterprises. The peculiarities of the financial statements of the enterprise are considered and the problems of its compilation are determined. Problematic aspects of financial reporting, the elimination of which is necessary for further improvement and development of financial reporting in Ukraine, are studied.

Key words: financial reporting; integrated reporting; users of financial statements; harmonization of accounting and financial reporting; international financial reporting standards.

Успішна діяльність підприємства в значній мірі залежить від актуальності, достовірності, повноти й неупередженості отримуваної інформації як про внутрішній стан підприємства, так і про стан зовнішнього середовища. Головним джерелом інформації виступає фінансова звітність.

Інформація, яка викладена в фінансовій звітності підприємства, дозволяє реалізувати необхідні заходи і процедури, спрямовані на його виживання в умовах конкурентної боротьби, запобігання банкрутства і фінансових невдач, лідерство в боротьбі з конкурентами, ріст економічного потенціалу, максимізацію прибутку і мінімізацію витрат, забезпечення рентабельної роботи. Неточності у фінансовій звітності призводять до помилок у прийнятті управлінських рішень.

Дослідження проблем і перспектив формування фінансової звітності актуальне й важливе в сучасних умовах господарювання підприємств, оскільки належне ведення обліку та єдиний порядок підготовки та подання фінансової звітності сприятимуть уніфікації вихідної інформації, єдиному розумінню звітних показників зовнішніми, в тому числі зарубіжними користувачами.

Ефективність діяльності підприємств залежить від ефективності управління ними або, іншими словами, від якості управлінських рішень, які розробляються і реалізуються їх менеджментом. Необхідною умовою для прийняття ефективних управлінських рішень є наявність такої системи обліку і звітності, яка дасть можливість задовольнити запити різних груп користувачів. На даний час основним інструментом для цього є сформована відповідно до вимог Національних та Міжнародних стандартів фінансова звітність, метою складання якої є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства [3].

Найбільш важливою властивістю фінансової звітності як інформаційного продукту є її якість. Основними причинами зниження якості фінансової звітності в сучасних умовах господарювання є:

- низька ефективність ринку капіталу, що проявляється в інертності реакції користувачів на зміни, що відбуваються в діяльності підприємства і відображаються в звітності;
- невідповідність змістовного наповнення фінансової звітності потребам її користувачів;
- консерватизм та упередженість національних облікових регуляторів, які можуть виступати перепорою на шляху до застосування передового міжнародного досвіду [2, с. 185].

До основних недоліків існуючої моделі фінансової звітності можна віднести:

- фінансова звітність не вирішує поставлених перед нею завдань або створює помилкове враження про підприємство у користувачів, тому що вона «історична»;
- відображає результати лише минулих подій;

- існуюча модель неадекватно відображає нематеріальні активи – більшість нематеріальних активів, створених усередині підприємства, не проходять тест на визнання активів відповідно до МСФЗ і тому не відображаються на балансі підприємства;

- неспроможність оцінок за поточною вартістю – у період фінансової кризи і після неї були висловлені сумніви у правомірності використання оцінок за справедливою вартістю або за ринковою, хоча це не одне і теж, заявляється, що оцінка за справедливою вартістю, принаймні фінансових інструментів, призводить до посилення фінансової кризи;

- неспроможність оцінок за історичною вартістю – цей аргумент вже існує більше 60 років і прямо протилежній попередньому: новий підхід повинен ґрунтуватися на поточній вартості [1, с.8-14].

Тому виникає потреба у формуванні нефінансової звітності як інструменту відповідального бізнесу для надання інформації про вплив на суспільство, економіку та навколишнє середовище, яка описує діяльність суб'єкта господарювання у відповідному суспільному контексті.

Коло користувачів нефінансової звітності є ширшим порівняно з колом користувачів фінансової звітності. Так, якщо фінансова звітність є джерелом інформації для власників, акціонерів, кредиторів, інвесторів, конкурентів, то нефінансова звітність є джерелом інформації для працівників, органів влади, громадськості, експертів, інвесторів, аудиторів, науковців.

Поєднання елементів фінансової і нефінансової звітності формують інтегровану звітність, яка забезпечує комплексне цілісне подання інформації про екологічні, соціальні та економічні наслідки їх діяльності. Тобто, інтегрована звітність відображає не лише результати діяльності суб'єкта господарювання у фінансовому аспекті, а також роль, яку той відіграє у суспільстві.

Вітчизняні підприємства розпочали формування інтегрованої звітності і одразу зіткнулися з проблемою, яка полягає у тому, що чинна система звітності не завжди забезпечена внутрішніми взаємозв'язками і тим самим вимагає від інвесторів та управлінського персоналу підприємства додаткових зусиль щодо пошуку потрібної інформації в напрямі сталого розвитку, що відповідно збільшує витрати. У випадку прийняття менеджментом підприємства управлінських рішень дуже важливо володіти такою інформацією, яка б характеризувала різні аспекти його діяльності. Саме така звітність поєднує фінансові та нефінансові показники і надає повну інформацію щодо діяльності суб'єкта господарювання.

Інтегрована (корпоративна) звітність – гармонізація фінансової та нефінансової звітності, де узагальнено інформацію про фінансовий стан та результати фінансово-господарської, соціальної та екологічної діяльності підприємств, що дає можливість оцінити ефективність прийнятих управлінських рішень та визначити стратегічні аспекти розвитку.

Основною метою інтегрованої звітності є надання достовірної інформації про усесторонню діяльність підприємства відповідно до стратегічних завдань та моделей управління [4].

Інтегрована звітність підприємств складається з трьох основних видів звітності: екологічної, соціальної та звітності щодо корпоративного управління. Окрім того, інтегрована звітність надає чітке розуміння, наскільки підприємство є стійким і як відбувається створення його вартості, оскільки містить прогнози щодо різних періодів його діяльності.

До переваг інтегрованої звітності відноситься: підтвердження стейкхолдерами інтеграції принципів стійкого розвитку в діяльності підприємства; відображення перспектив діяльності підприємства, ключових інвестиційних чинників і ризиків; формування нових даних для управління результатами діяльності; посилення довіри до підприємства; підвищення інформованості щодо стійкого розвитку у внутрішньому середовищі підприємства; краще розуміння співробітниками бізнес-моделі та стратегії підприємства.

Недоліками є: юридичні ризики, пов'язані з вимогами регуляторів до річної фінансової звітності; незадоволеність менеджерів через необхідність розкривати інформацію за межами звичайного процесу звітності; можливе незадоволення інформаційних потреб всіх зацікавлених осіб одним звітом [5].

Визначальними особливостями інтегрованої звітності, що відрізняють її від інших видів звітності, є: новий підхід до структуризації капіталу підприємства; орієнтація на створення інформаційного забезпечення вартісноорієнтованого управління; орієнтація на висвітлення тих аспектів діяльності підприємства, які впливають на його стратегічну стійкість та довгострокову перспективу. Головна ціль використання інтегрованої звітності полягає не тільки у використанні її як

інструменту упорядкування певного масиву інформації, а головним призначенням – стати дієвим інструментом для прийняття рішень.

Отже, нова методологія формування звітності підприємств має сприяти забезпеченню прозорості та зіставності як фінансової, так і нефінансової інформації, яка б піддавалася контролю зі сторони зацікавлених інституцій. Це дасть можливість отримати достовірну облікову інформацію на мікрорівні, що сприятиме розкриттю достовірних макропоказників.

Інтегрована звітність забезпечить сталий розвиток і функціонування підприємства при одночасному використанні фінансового, виробничого, людського, інтелектуального природного та соціального капіталу. Таким чином, запровадження інтегрованої звітності у практичну діяльність вітчизняних підприємств надасть можливість більш правильно оцінювати ефективність їх діяльності у довгостроковій перспективі, а, головне, це забезпечить прозорість діяльності та поєднає всю суттєву фінансову і нефінансову інформацію за короткий період часу та представить її у зручній та зрозумілій для користувача формі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Безверхий К. В. Методичні засади формування інтегрованої звітності підприємства. *Облік і фінанси*. 2014. № 3(65). С. 8-14.
2. Корягін М. В., Куцик П.О. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності. Київ: Інтерсервіс, 2015. 276 с.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013р. №73 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення: 10.02.2020).
4. Проданчук М.А. Інтегрована звітність – інструмент управління підприємством. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. № 2. С. 24–31.
5. Сікорська Т.С., Осадча О.О. Інтеграція нефінансових показників у звітність суб'єкта господарської діяльності. *Young Scientist*. № 6 (09). 2014. С. 38-41.

Лупінська Тетяна Володимирівна, викладач кафедри економіки та управління бізнесом, Рівненський державний гуманітарний університет, Рівне, e-mail: tetyana.lupinska@rshu.edu.ua.

Lupinska Tetyana V., lecturer at the Department of Economics and Business management, Rivne State University of Humanities, Rivne, e-mail: tetyana.lupinska@rshu.edu.ua.